

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

15 juli 2025

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Opzet pilot OV minima product

Advies

1. Vast te stellen de beschreven opzet van de pilot voor het OV-minima product en deze op de vastgestelde wijze uit te voeren.
2. Vast te stellen de GS-brief aan Provinciale Staten waarin PS wordt geïnformeerd over de opzet van de pilot OV minima product.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de opzet van de pilot OV minima product.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. Aanbod Transdev en Qbuzz
2. Verdeling over gemeenten
3. Lid GS-brief 2 juli 2025 (PZH-2025- 876179196)
4. GS-brief aan PS

1 Toelichting voor het College

Korte voorgeschiedenis

In het coalitieakkoord staat het volgende:

“Om verkeersarmoede te voorkomen, voeren we voor 2025 tot 2029 een proef in voor een ov-kortingsproduct voor minima. De doelgroep en de inhoud van dit product stemmen we af met gemeenten. Dit doen wij bij voorkeur provincie breed, samen met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Indien dit niet mogelijk blijkt doen wij het alleen in onze concessiegebieden. Vanuit de provincie is €2,5 miljoen per jaar voor de proef beschikbaar. Met als voorwaarde dat het wel uitvoerbaar moet zijn.”

In Nederland zijn veel verschillende regelingen voor het openbaar vervoer voor mensen met een lager inkomen. Er zijn verschillen in:

- De inkomenseisen: van 100% tot 140% van het sociale minimum
- Het betreffende vervoergebied: gemeenten, regio's of provincie
- De leeftijden voor de doelgroep: bijvoorbeeld vanaf 12 jaar of juist alleen de AOW'ers
- De proposities: kortingsproducten of vrij reizen producten. Vrij reizen in de daluren komt relatief vaak voor.

De OV-bedrijven in Zuid-Holland bieden op dit moment verschillende proposities aan de gemeenten, die daar in beperkte mate gebruik van maken. In de concessie Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee (HWGO) bieden de beide gemeenten gratis OV voor minima (tot 130% van het sociaal minimum) in de daluren aan¹. In de concessies is ZHN en DMG is er een beperkt aantal initiatieven, bijvoorbeeld in Dordrecht.²

Naar aanleiding van deze coalitieafspraken zijn er gesprekken gevoerd met de OV-bedrijven Transdev, Qbuzz, vanuit de wens om te komen tot een uniform product voor de doelgroep minima, dat geldig is in alle OV-concessies van de provincie Zuid-Holland. Ook is er overleg geweest met NS voor de treindienst Gouda-Alphen. Verder is er afstemming geweest met de gemeenten.

MRDH kan op dit moment niet aanhaken, aangezien er in dit gebied uiteenlopende afspraken zijn tussen vervoerders en gemeenten die lastig zijn te uniformeren. Bovendien heeft MRDH geen budget voor een dergelijk initiatief.

¹ <https://www.gemeentehw.nl/direct-regelen/werk-geld/tegemoetingen-bij-een-laag-inkomen/gratis-openbaar-vervoer-bij-een-laag-inkomen>

² [https://cms.dordrecht.nl/Inwoners/Overzicht Inwoners/Parkeren verkeer en vervoer/Openbaar vervoer/Qbuzz gratis of met korting](https://cms.dordrecht.nl/Inwoners/Overzicht%20Inwoners/Parkeren%20verkeer%20en%20vervoer/Openbaar%20vervoer/Qbuzz%20gratis%20of%20met%20korting)

Aanbod Qbuzz en Transdev

Beide vervoerders (Qbuzz voor ZHN en DMG; Transdev voor HWGO) stellen voor het minimaproduct te faciliteren door een bestaand 'daluren vrij' abonnement geschikt te maken hiervoor. Qbuzz gebruikt hiervoor het nieuwe ZHN Dal Vrij en het DMG Dal Vrij abonnement voor minima; Transdev maakt gebruik van het bestaande Dal Vrij Minima reisproduct. Alle reisproducten zijn beschikbaar voor de OV-chipkaart. Beide vervoerders accepteren deze abonnementen over en weer. Hiermee kan de reiziger in alle Zuid-Hollandse gebieden reizen met de bus en met de trein van de Merwedelinglijn in de daluren na 9 uur 's ochtends en in het weekend.

De potentiële deelnemer meldt zich bij de eigen gemeente, die controleert of aan alle geldende criteria wordt voldaan. Zo ja, dan wordt de deelnemer verwezen naar de serviceorganisatie WijMobiel die de vervoerders inschakelen voor de verdere registratie en afhandeling. Het reisproduct heeft een geldigheid van een jaar. (Naar verwachting dient in het tweede jaar te worden overgestapt op OVPay, de opvolger van het OV-chipkaart systeem). Het reisproduct wordt niet automatisch verlengd. De deelnemer is zelf verantwoordelijk om na een jaar tijdig opnieuw een aanvraag te doen bij de eigen gemeente, die toetst of de aanvrager nog voldoet aan de inkomenseis. Het reisproduct wordt niet automatisch verlengd.

De vervoerders stellen voor om met een aparte OV-chipkaart te werken om zo ook het reisgedrag te kunnen monitoren. Deze OV-chipkaart ziet er uit als een reguliere OV-chipkaart. Ook andere managementinformatie komt dan beschikbaar. WijMobiel rapporteert aan de provincie en aan de gemeenten hoeveel abonnementen er zijn uitgegeven en monitort het reisgedrag. Uiterlijk 5 werkdagen na goedkeuring ontvangt de aanvrager dan via de post een OV-chipkaart op naam. De aanvrager kan vanaf dat moment gebruik maken van het OV-aanbod.

Qbuzz heeft in haar inschrijving voor de concessie ZHN 10.000 gratis dal vrij proposities in ZHN in 2025 aangeboden, dus met een looptijd van één jaar. Dit aanbod hebben we opgenomen in de opzet van de pilot en meegenomen in de verdeling van de proposities. Hierdoor ontstaat een voordeel dat we evenredig verdelen over de vier jaar van de pilot, door ieder jaar 2.500 extra abonnementen te verdelen. Dat levert de provincie een voordeel van zo'n € 250.000 per jaar.

Er wordt aan gewerkt dat uiterlijk op 1 oktober alles gereed is voor de start van de pilot.

Kosten aanbod Transdev en Qbuzz

De OV-bedrijven Transdev en Qbuzz komen tot de volgende kostenopgave per jaar per gebruiker.

	ZHN / DMG		HWGO	
	Excl. BTW	Incl. BTW	Excl. BTW	Incl. BTW
Basistarief OV-product	€ 96,33	€ 105,00	€ 71,10	€ 77,50
Opslag wederzijds gebruik*:				
- Tbv HWGO	€ 6,88	€ 7,50	nvt	nvt
- Tbv ZHN	nvt	nvt	nvt	nvt
- Tbv DMG	nvt	nvt	€ 4,59	€ 5,00
- Tbv Waterbus	€ 2,75	€ 3,00	€ 2,75	€ 3,00
Servicefee WijMobiel	€ 17,75	€ 21,48	€ 17,75	€ 21,48
Servicefee Chipbizz	nvt	nvt	€ 2,75	€ 3,33
TOTAAL	€ 123,71	€ 136,98	€ 98,94	€ 110,31

- Opbrengsten vanuit wederzijds gebruik (opslag) worden onderling tussen vervoerders verrekend
- Gebruik van het product bij Waterbus is al meegerekend, maar daar moeten nog nadere afspraken over worden gemaakt. Qbuzz kan dit faciliteren.
- Servicefee is ter dekking van handling- en administratieve kosten van de serviceorganisatie WijMobiel.
- Het eerste jaar wordt het gebruik gemonitord en worden de afspraken waar nodig bijgesteld.
- Transdev werkt nu met Chipbizz voor het huidige minima product in HWGO en deze organisatie blijft een kleine rol behouden.
- Er wordt door WijMobiel een webapplicatie ontwikkeld voor gemeenten en gebruikers, die kost € 10.000,-
- De vervoerbedrijven sturen periodiek een factuur naar de provincie.

Aanbod NS voor de TAG

NS maakt gebruik van een eigen technische omgeving en eigen productformules. Om deze reden kan het product dat Qbuzz en Transdev inzetten voor de pilot niet bij NS worden gebruikt. NS biedt voor de pilot een aanvullend product voor de Treindienst Alphen-Gouda, waarmee er ook na 9.00 uur 's ochtends en in het weekend gratis kan worden gereisd, maar alleen op deze lijn. Dit product wordt gratis beschikbaar gesteld aan alle aanvragers van het dal vrij product van Qbuzz of Transdev. Het is de intentie dat dit product ook door de serviceorganisatie WijMobiel op de OV-chipkaart zal worden gezet die gebruikt wordt voor de pilot. Daar moet de NS nog afspraken over maken met WijMobiel. De provincie betaalt aan de NS voor het product een vaste jaarlijkse vergoeding, gebaseerd op de derving die ontstaat bij de huidige reizigers in de treindienst Alphen-Gouda uit deze doelgroep. Deze vergoeding is dus ongeacht het extra gebruik binnen de pilot en is berekend op maximaal € 390.000, maar wordt op korte termijn nog nader bepaald en kan dus nog wat lager uitvallen.

Rol gemeenten

Gemeenten bepalen of ze gebruik maken van het aanbod van de provincie en welke gemeentelijke besluitvorming daarvoor nodig is. Gemeenten bepalen daarbij zelf de inkomensgrens van de doelgroep van de sociale minima die hiervoor in aanmerking komt, vanuit de wens aan te sluiten bij ander beleid voor deze doelgroep. Wel staat het maximaal aantal door de provincie te vergoeden abonnementen per gemeente in eerste instantie vast (en kan later worden bijgesteld). Eventuele extra abonnementen, boven het afgesproken maximale aantal, worden door de gemeenten zonder tussenkomst van de provincie vergoed aan het OV-bedrijf, tegen het door de provincie afgesproken tarief per abonnement.

De gemeenten benaderen de doelgroep via de eigen kanalen. Wanneer een potentiële deelnemer zich bij de gemeente meldt toetst de gemeente de zelf gestelde inkomenseis. Wanneer de deelnemer hieraan voldoet geeft de gemeente de afgesproken gegevens door aan WijMobiel via de webportal.

Een aantal gemeenten geeft aan een capaciteit uitdaging te zien en heeft de vraag gesteld of de provincie capaciteitskosten kan vergoeden. Daarvoor is binnen het budget geen ruimte.

Verdeling

Op basis van de bovenstaande kostenopgaves door Qbuzz, Transdev en NS en rekening houdend met de 10.000 extra abonnementen die Qbuzz het eerste jaar vergoedt vanuit de aanbidding voor ZHN, is de volgende verdeling gemaakt van de door de provincie te vergoeden OV-abonnementen om de pilot mee te starten. De verdeling is gebaseerd op CBS-gegevens '101% van het sociaal minimum vanaf 12 jaar'. Dit overzicht is weergegeven per concessie, maar is onderliggend per gemeente, zie bijlage 2. Qbuzz vergoedt voor de concessie ZHN de eerste 10.000 abonnementen in het eerste jaar, zodat het eerste jaar goedkoper is. Deze 10.000 abonnementen zijn vervolgens verdeeld over de gehele projectduur van vier jaar van de pilot en over de drie concessies, zodat de gehele pilot hiervan profiteert. Het betreft een voorlopige verdeling, aangezien nadere afspraken nog kunnen leiden tot een bijstelling.

Voorlopige verdeling aantal abonnementen

	aantal abo's	kosten jaar 1	kosten jaar 2,3,4	Pilotperiode
DMG	6.553	€ 810.682	€ 810.682	€ 3.242.729
ZHN	11.413	€ 174.762	€ 1.411.862	€ 4.410.350
HWGO	1.839	€ 181.931	€ 181.931	€ 727.723
NS TAG	(alle abonnementen)	€ 390.000	€ 390.000	€ 1.560.000
Totaal	19.805	€ 1.557.376	€ 2.794.476	€ 9.940.802

Op basis van deze CBS-gegevens is de totale doelgroep zo'n 53.000 mensen, zodat het bereik in deze opzet ruim een derde bedraagt in deze groep. Gezien de ervaringen in HWGO is de verwachting dat dit afdoende is, maar dat zal gedurende de pilot moeten blijken. Wanneer gemeenten de doelgroep ruimer definiëren dan 100% van het sociale minimum, dan vergroot dat de kans dat ze moeten bijbetalen voor het aantal producten boven de verdeling die de provincie vergoedt.

Wanneer enige tijd na de start van de pilot blijkt dat er gemeenten niet mee doen of er anderszins te vergoeden abonnementen overblijven, dan zal de verdeling worden aangepast. Het streven is om in de pilot zoveel mogelijk minimaproducten te kunnen honoreren. Het verloop van de pilot wordt gemonitord en wanneer daar aanleiding toe is zullen er aanpassingen plaatsvinden.

Landelijk initiatief Onderwegpas

Er is zoals bekend ook sprake van een landelijk initiatief, de Onderwegpas. Het ministerie van I&W heeft een aanvraag gedaan bij het SCF-fonds, met de belofte om bij honorering dit landelijk minimaproduct per 1 januari 2026 te implementeren om de kans op honorering te vergroten. Implementatie van het landelijke project met ingang per 1 januari 2026 is echter niet realistisch, gezien alle afspraken die moeten worden gemaakt met de decentrale overheden en de OV-bedrijven, inclusief de NS. Hooguit zal er bijvoorbeeld een pilot kunnen starten in 2026. De scope van het landelijke project is nog onduidelijk. Het lijkt vooralsnog geen aanleiding om er op dit moment consequenties uit te trekken voor de start van de pilot.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag exclusief BTW : € 1.567.376 voor 2025

Programma : Ambitie 2 - Bereikbaar Zuid-Holland.

Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's.

Er is vier maal € 2.500.000 geserveerd voor deze pilot op deelproduct 000690 OV beleid, voor de jaren 2025 tot en met 2028.

Door het aantal door de provincie te vergoeden abonnementen vast te leggen is er geen risico op overschrijding van het budget. Mocht de provincie meer abonnementen willen vergoeden dan dient er aanvullend budget te worden georganiseerd.

Juridisch kader

Een conform besluit door GS ziet op de vaststelling en uitvoering van de pilot OV- voor minima, voortkomend uit de coalitieafpraak.

Er is in deze opzet sprake van een vergoeding voor een aanvullende prestatie die de OV-bedrijven binnen het kader van de concessies leveren. De OV-bedrijven zullen daartoe facturen indienen bij de provincie.

Voorafgaande besluitvorming

In het coalitieakkoord staat het volgende:

“Om verkeersarmoede te voorkomen, voeren we voor 2025 tot 2029 een proef in voor een ov-kortingsproduct voor minima. De doelgroep en de inhoud van dit product stemmen we af met gemeenten. Dit doen wij bij voorkeur provincie breed, samen met Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Indien dit niet mogelijk blijkt doen wij het alleen in onze concessiegebieden. Vanuit de provincie is €2,5 miljoen per jaar voor de proef beschikbaar. Met als voorwaarde dat het wel uitvoerbaar moet zijn.”

GS is eerder met een D-memo geïnformeerd over de voorgenomen opzet.

Proces

Nadat GS de opzet van de pilot heeft vastgesteld worden de gemeenten geïnformeerd, onder meer via de samenwerkingsverbanden van deze gemeenten en kunnen deze zich voorbereiden op een deelname aan de pilot.

PS heeft op 2 juli een uitgebreide lid GS-brief ontvangen met een nadere toelichting over de opzet van de pilot. Bij deze besluitvorming is een GS-brief gevoegd om het besluit verder toe te lichten.

Participatie en rolneming

Niet van toepassing

Communicatiestrategie

Er wordt een nieuwsbericht op de website van de provincie geplaatst. Er is vanuit de media belangstelling voor de pilot en deze zullen worden geïnformeerd en te woord gestaan.